

Wymogi interwencji rolno-środowiskowo-klimatycznych i dotyczących zachowania zasobów genetycznych roślin (art. 65)

Interwencje:

Ochrona cennych siedlisk i zagrożonych gatunków na obszarach Natura 2000

Ochrona cennych siedlisk i zagrożonych gatunków poza obszarami Natura 2000

Wymogi obowiązkowe dla wszystkich wariantów:

1. Beneficjent musi posiadać:
  - 1) plan działalności rolnośrodowiskowej opracowany przy udziale doradcy rolnośrodowiskowego,
  - 2) dokumentację przyrodniczą sporządzoną przez eksperta przyrodniczego;
2. W gospodarstwie beneficjenta zabronione jest przekształcanie trwałych użytków zielonych oraz wymagane jest zachowanie elementów krajobrazu nieużytkowanych rolniczo stanowiących ostoje przyrody;
3. Na gruncie objętym zobowiązaniem:
  - 1) wymagane jest ograniczenie stosowania zabiegów agrotechnicznych ingerujących w strukturę gleby i skład gatunkowy roślin,
  - 2) ogranicza się nawożenie i stosowanie środków ochrony roślin,
  - 3) nie stosuje się komunalnych osadów ściekowych,
  - 4) zabronione jest tworzenie nowych, rozbudowa i odtwarzanie istniejących urządzeń melioracji wodnych, z wyjątkiem konstrukcji urządzeń mających na celu dostosowanie poziomu wód, wykorzystując istniejące urządzenia melioracji wodnych do wymogów siedliskowych gatunków lub siedlisk będących przedmiotem ochrony w danym pakiecie, jeżeli takie działania zostaną dopuszczone przez eksperta przyrodniczego,
  - 5) nie wolno pozostawiać skoszonej biomasy, ani składować jej wśród kęp drzew i zarośli, w rowach, jarach i innych obniżeniach terenu,
  - 6) należy przeciwdziałać rozprzestrzenianiu się roślin gatunków niepożądanych (określonych w przepisach krajowych).

Wariant	Rodzaj użytkowania	Wymogi przy użytkowaniu kośnym i kośno-pastwiskowym					Wymogi przy użytkowaniu pastwiskowym				Wymogi specyficzne dla wariantu
		Koszenie częstotliwość	Koszenie - termin	Pozostawienie powierzchni nieskoszonych	Koszenie mozaikowe	Użytkowanie kośno-pastwiskowe - termin wypasu, obsada i obciążenie	Wypas - termin	Wypas - obsada/obciążenie	Możliwość wypasu całorocznego koników polskich i koni huculskich	Wykasza nie niedojadów - termin	
Zmienne wilgotne łąki trzęślicowe	kośne; ekspert przyrodniczy może też dopuścić użytkowanie kośno-pastwiskowe lub naprzemienne	jeden pokos co roku, a w uzasadnionych przypadkach - co dwa lata	1 września - 31 października, a w przypadku wkraczania roślin niepożądanych w tym zbiorowisku - 15 czerwca - 30 czerwca	5-20% powierzchni działki rolnej; dla działek rolnych do 0,5 ha dopuszczalne zrezygnowanie z pozostawiania powierzchni nieskoszonej	pokos wykonywany dwu- lub trzy-etapowo, z zachowaniem odstępu czasowego między koszeniami	wypas po pokosie, od 1 września do 15 października, przy obsadzie do 0,5 DJP/ha i obciążeniu do 10 DJP/ha	nd	nd	nd	nd	
Zalewowe łąki selernicowe i słonorośla	kośne, kośno-pastwiskowe, pastwiskowe albo naprzemienne	jeden lub dwa pokosy w roku	15 czerwca - 30 września	5-20% powierzchni działki rolnej; dla działek rolnych do 1 ha dopuszczalne zrezygnowanie z pozostawiania powierzchni nieskoszonej	pokos wykonywany dwu- lub trzy-etapowo, z zachowaniem odstępu czasowego między koszeniami	jeden pokos i wypas po pokosie nie później niż 15 października, przy obsadzie do 1 DJP/ha i obciążeniu do 10 DJP/ha	1 maja - 15 października	obsada od 0,5 DJP do 1 DJP/ha i obciążenie do 10 DJP/ha	dopuszczalne przy obsadzie zwierząt do 1 DJP/ha i obciążeniu do 10 DJP/ha	coroczne wykoszenie niedojadów od 15 lipca do 31 października	

Murawy	pastwiskowe, a w uzasadnionych przypadkach kośne lub kośno-pastwiskowe; w przypadku stosowania użytkownika kośnego lub kośno-pastwiskowego możliwe użytkowanie naprzemiennie	jeden pokos co roku, a w uzasadnionych przypadkach co dwa lata	1 sierpnia - 31 października	5-20% powierzchni działki rolnej; dla działek rolnych do 0,5 ha dopuszczalne zrezygnowanie z pozostawiania powierzchni nieskoszonej	pokos wykonywany dwu- lub trzy-etapowo, z zachowaniem odstępu czasowego między koszeniami	wypas od 1 maja do 15 października, przy obsadzie do 1 DJP/ha i obciążeniu do 10 DJP/ha	1 maja - 15 października	obsada od 0,3 DJP do 1 DJP/ha i obciążenie do 10 DJP/ha		wykasza- nie niedojadów raz w roku lub raz na 2 lata, od 1 sierpnia do 31 październi- ka	
Pólnaturalne łąki wilgotne	kośne, a w uzasadnionych przypadkach dopuszczonych przez eksperta przyrodniczego jest możliwy wypas po pokosie, przy użytkowaniu jednokośnym (użytkowanie kośno-pastwiskowe); w przypadku gdy ekspert przyrodniczy dopuścił użytkowanie kośno-pastwiskowe, jest możliwe stosowanie również użytkownika naprzemiennego	jeden lub dwa pokosy w roku	15 czerwca - 30 września	5-20% powierzchni działki rolnej; dla działek rolnych do 1 ha dopuszczalne zrezygnowanie z pozostawiania powierzchni nieskoszonej	pokos wykonywany dwu- lub trzy-etapowo, z zachowaniem odstępu czasowego między koszeniami	wypas po pokosie od 15 lipca do 15 października przy obsadzie do 0,5 DJP/ha i obciążeniu do 10 DJP/ha	nd	nd	nd	nd	

Pólnaturalne łąki świeże	kośne, kośno-pastwiskowe, pastwiskowe albo naprzemienne	jeden lub dwa pokosy w roku	15 czerwca do 30 września	5-20% powierzchni działki rolnej; dla działek rolnych do 1 ha dopuszczalne zrezygnowanie z pozostawiania powierzchni nieskoszonej	pokos wykonywany dwu- lub trzy-etapowo, z zachowaniem odstępu czasowego między koszeniami	jeden pokos i wypas po pokosie nie później niż 15 października, przy obsadzie do 1 DJP/ha i obciążeniu do 10 DJP/ha	1 maja - 15 października	obsada od 0,5 DJP do 1,0 DJP/ha i obciążeniu do 10 DJP/ha	dopuszczalne przy obsadzie zwierząt do 1 DJP/ha i obciążeniu do 10 DJP/ha	coroczne wykoszenie niedojadów od 15 lipca do 31 października	
Torfowiska – wymogi obowiązkowe	kośne	jeden pokos co roku lub raz na dwa lata	koszenie powierzchni, na której występują odrośla drzew i krzewów, lub wycinanie tych odrośli od 15 sierpnia do 15 lutego kolejnego roku;	nd	nd	nd	nd	nd	nd	nd	<ul style="list-style-type: none"> zakaz: wydobywania torfu, zalesiania; usuwanie odpadów pochodzenia antropogenicznego; wycięcie zarośli i podrostu drzew w pierwszym roku wdrażania wariantu od 15 sierpnia do 15 lutego kolejnego roku.
Torfowiska - wymogi – obowiązkowe i uzupełniające Rolnik realizuje również wymogi określone w wierszu powyżej)	kośne	raz, dwa lub trzy razy w ciągu 5 lat, jednak nie częściej niż co dwa lata	15 sierpnia - 15 lutego kolejnego roku	dopuszcza się pozostawienie do 20% powierzchni działki rolnej nieskoszonej	pokos wykonywany dwu- lub trzy-etapowo, z zachowaniem odstępu czasowego między koszeniami	nd	nd	nd	nd	nd	

<p>Ochrona siedlisk lęgowych rzadkich gatunków ptaków siewkowych (rycyk, kszyk, krwawodziób, czajka, dubelt i kulik wielki)</p>	<p>kośne, kośno-pastwiskowe, pastwiskowe albo naprzemienne</p>	<p>dwa pokosy w ciągu roku</p> <p>Dopuszcza się:</p> <p>a) jeden pokos w roku w następujących przypadkach:</p> <ul style="list-style-type: none"> - w odniesieniu do siedlisk o podłożu torfowym; - zalanie części lub całości działki wodą uniemożliwiająca wykoszenie lub zebranie biomasy; - działania ochronne w PO lub PZO określają wykonanie jednego pokosu w roku; <p>b) pokos rzadziej niż raz do roku, gdy jest to przewidziane w działaniach ochronnych w PO lub w PZO, jednak nie rzadziej niż raz na 5 lat.</p>	<p>W przypadku stosowania dwóch pokosów w roku:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pierwszy 15 czerwca - 10 lipca, • drugi 15 sierpnia - 31 październik <p>a</p> <p>W przypadku stosowania jednego pokosu w roku: 1 sierpnia - 31 październik</p> <p>a</p>	<p>5-20% powierzchni działki rolnej;</p> <p>dla działek rolnych do 1 ha dopuszczalne zrezygnowanie z pozostawiania powierzchni nieskoszonej</p>	<p>pokos wykonywany dwu- lub trzy-etapowo, z zachowaniem odstępu czasowego między koszeniami</p>	<p>wypas po pokosie nie później niż 31 października przy obsadzie od 0,5 do 2 DJP/ha lub od 0,2 do 1 DJP/ha w przypadku siedlisk o podłożu torfowym i obsadzie do 10 DJP/ha</p>	<ul style="list-style-type: none"> • 10 maja - 30 listopada na obszarach poniżej 300 m n.p.m. lub • 20 maja do 30 września na obszarach powyżej 300 m n.p.m., • a w przypadku ostoi dubelta od 30 maja do 30 listopada, 	<p>w okresie do dnia 20 lipca przy obsadzie od 0,2 do 1 DJP/ha i obsadzie do 10 DJP/ha, a po 20 lipca przy obsadzie do 2 DJP/ha i obsadzie do 10 DJP/ha;</p>	<p>dopuszczalne przy obsadzie zwierząt do 1 DJP/ha i obsadzie do 10 DJP/ha, z wyjątkiem ostoi dubelta, chyba, że w działaniach ochronnych dla dubelta ujętych w PO lub PZO przewidziana jest taka możliwość</p>	<p>wykoszenie niedojadło w nie rzadziej niż raz na dwa lata od 1 sierpnia do 15 listopada</p>	<p>W pierwszym roku realizacji zobowiązania, w sytuacji odtwarzania zdegradowanych siedlisk dopuszcza się:</p> <p>a) przy użytkowaniu kośnym - wykonanie 3 pokosów w roku w okresie od 15 czerwca do 31 październik</p> <p>a</p> <p>b) brak obowiązku pozostawienia nieskoszonej powierzchni działki rolnej;</p> <p>c) przy użytkowaniu pastwiskowym - zwiększenie obsady zwierząt do 3 DJP/ha oraz wydłużenie sezonu pastwiskowego na cały rok;</p>
--	--	---	--	---	--	---	--	--	---	---	--

Ochrona siedlisk lęgowych wodniczki	kośne lub kośno-pastwiskowe albo naprzemienne	jeden pokos w roku lub koszenie całej powierzchni działki rolnej co 2 lata	15 sierpnia - 15 lutego kolejnego roku	W przypadku corocznego koszenia - 15-85% powierzchni działki rolnej;	pokos wykonywany dwu- lub trzy-etapowo, z zachowaniem odstępu czasowego między koszeniami	wypas od 15 maja do 31 października, przy czym w okresie od 15 maja do 31 lipca przy obsadzie do 0,5 DJP/ha, a w okresie od 1 sierpnia do dnia 31 października przy obsadzie do 1 DJP/ha i obciążeniu do 10 DJP/ha.	nd	nd	nd	nd	
Ochrona siedlisk lęgowych derkacza	kośne	jeden pokos w roku; dopuszcza się (w sytuacji odtwarzania zdegradowanych siedlisk) wykonanie 2 pokosów w roku w trzech pierwszych latach realizacji zobowiązania	1 sierpnia - 31 października	5-20% powierzchni działki rolnej; dla działek rolnych do 1 ha dopuszczalne zrezygnowanie z pozostawiania powierzchni nieskoszonej	pokos wykonywany dwu- lub trzy-etapowo, z zachowaniem odstępu czasowego między koszeniami	nd	nd	nd	nd	nd	

Interwencja: Ekstensywne użytkowanie łąk i pastwisk na obszarach Natura 2000

Wymogi przekrojowe:

1. Beneficjent musi posiadać plan działalności rolnośrodowiskowej opracowany przy udziale doradcy rolnośrodowiskowego;
2. W gospodarstwie beneficjenta zabronione jest przekształcanie trwałych użytków zielonych oraz wymagane jest zachowanie elementów krajobrazu nieużytkowanych rolniczo stanowiących ostoje przyrody;
3. Na gruncie objętym zobowiązaniem:
4. Na gruncie objętym zobowiązaniem:
  - 1) wymagane jest ograniczenie stosowania zabiegów agrotechnicznych ingerujących w strukturę gleby i skład gatunkowy roślin,
  - 2) ogranicza się nawożenie i stosowanie środków ochrony roślin,
  - 3) nie stosuje się komunalnych osadów ściekowych,
  - 4) zabronione jest tworzenia nowych, rozbudowy i odtwarzania istniejących urządzeń melioracji wodnych, z wyjątkiem przypadków dotyczących dostosowania tych urządzeń do potrzeb związanych z utrzymaniem lub poprawą wartości przyrodniczej trwałego użytku zielonego
  - 5) nie wolno pozostawiać skoszonej biomasy, ani składować jej wśród kęp drzew i zarośli, w rowach, jarach i innych obniżeniach terenu,

Rodzaj użytkowania	Wymogi przy użytkowaniu kośnym i kośno-pastwiskowym					Wymogi przy użytkowaniu pastwiskowym				Wymogi specyficzne dla interwencji
	Koszenie częstotliwość	Koszenie - termin	Pozostawie nie powierzchni i nieskoszonych	Koszenie mozaikowe	Użytkowanie kośno-pastwiskowe - termin wypasu, obsada i obciążenie	Wypas - termin	Wypas - obsada/obciążenie	Możliwość wypasu całorocznego koników polskich i koni huculskich	Wykaszenie niedojadów - termin	
kośne, kośno-pastwiskowe, pastwiskowe albo naprzemienne	<ul style="list-style-type: none"> nie więcej niż dwa pokosy w roku w przypadku użytkowania kośnego, jeden pokos w roku w przypadku użytkowania kośno-pastwiskowego 	15 czerwca - 30 września	5-20% powierzchni działki rolnej; dla działek rolnych do 1 ha dopuszczalne zrezygnowanie z pozostawiania powierzchni nieskoszonych	pokos wykonywany dwu- lub trzy-etapowo, z zachowaniem odstępu czasowego między koszeniami	wypas po pokosie nie później niż 31 października, przy obsadzie do 1,5 DJP/ha i obciążeniu do 10 DJP/ha	1 maja - 15 października	obsada od 0,5 DJP/ha do 1,5 DJP/ha i obciążenie do 10 DJP/ha	dopuszczalne przy obsadzie zwierząt do 1 DJP/ha i obciążeniu do 10 DJP/ha	coroczne wykaszanie niedojadów do 31 października	

Interwencja „Zachowanie sadów tradycyjnych odmian drzew owocowych”

Wariant 1. Sady odmian tradycyjnych pow. 15 lat:

- 1) Zachowanie sadu tradycyjnych odmian drzew owocowych, który obejmuje co najmniej 12 drzew w wieku od 15 lat, rozmnażanych na silnie rosnących podkładkach, reprezentujących nie mniej niż 4 odmiany lub gatunki (wskazane w przepisach krajowych),
- 2) Liczba drzew w przeliczeniu na 1 ha powierzchni sadu jest nie mniejsza niż 90 - przy czym istnieje możliwość uzupełnienia;
- 3) Minimum 75% drzew ma minimalną wysokość pnia wynosić 1,20 m;
- 4) Sad nie jest prowadzony jako uprawa jednorzędowa;
- 5) Zakaz stosowania środków ochrony roślin, z wyjątkiem tych dopuszczonych do stosowania w rolnictwie ekologicznym;
- 6) Wykonywanie, zgodnie ze wskazaniem doradcy rolnośrodowiskowego podstawowych zabiegów pielęgnacyjnych w sadzie;
- 7) Koszenie trawy co najmniej raz w sezonie wegetacyjnym nie później niż do 31 sierpnia lub wypasanie w okresie wegetacyjnym oraz zebranie i usunięcie skoszonej biomasy (możliwe pozostawienie rozdrobnionej biomasy);
- 8) Obowiązek posiadania planu działalności rolnośrodowiskowej;
- 9) Obowiązek zachowania wszystkich trwałych użytków zielonych i elementów krajobrazu nieużytkowanych rolniczo stanowiących ostoje dzikiej przyrody.

Wariant 2. Młode sady odmian tradycyjnych

- 1) Utrzymanie sadu tradycyjnych odmian drzew owocowych na powierzchni 0,1-2,00 ha, założonego nie wcześniej niż w 2021 r, który obejmuje nie mniej niż 2 gatunki i 8 odmian (wskazanych w przepisach krajowych), w wieku co najmniej rok po nasadzeniu,
- 2) Drzewa powinny być posadzone w rozstawie nie mniejszej niż 4 x 4 m, a nie większej niż 10 x 10 m i rozmnażane na silnie rosnących podkładkach,
- 3) Minimalna wysokość pnia powinna wynosić 90 cm,
- 4) Do nasadzeń użyto drzew jakości CAC: odmian znajdujących się na liście (posiadanie dowodów zakupu) lub pozyskanych z banku genów (dokument udostępniania z banku genów),
- 5) Zakaz stosowania środków ochrony roślin, z wyjątkiem tych dopuszczonych do stosowania w rolnictwie ekologicznym;
- 6) Wykonywanie, zgodnie ze wskazaniem doradcy rolnośrodowiskowego podstawowych zabiegów pielęgnacyjnych w sadzie;
- 7) Obowiązek posiadania planu działalności rolnośrodowiskowej;
- 8) Obowiązek zachowania wszystkich trwałych użytków zielonych i elementów krajobrazu nieużytkowanych rolniczo stanowiących ostoje dzikiej przyrody.

Interwencja „Zachowanie zasobów genetycznych roślin w rolnictwie”

Wariant 1. Uprawa rzadkich gatunków lub odmian roślin

W ramach wariantu wspierana będzie uprawa (i) odmian regionalnych lub amatorskich, lub (ii) odmian gatunków marginalnych lub (iii) gatunków rzadko uprawianych lub zagrożonych erozją genetyczną określonych w przepisach krajowych lub (iv) roślin zielarskich, które są rzadko uprawiane w Polsce lub występują w siedliskach naturalnych, dla których istnieje potrzeba wprowadzenia do uprawy celem zmniejszenia presji na naturalne zbiorowiska roślinne.

Wymogi:

1. Obowiązek posiadania planu działalności rolnośrodowiskowej;
2. Obowiązek zachowania wszystkich trwałych użytków zielonych i elementów krajobrazu nieużytkowanych rolniczo stanowiących ostoje przyrody.
3. Uprawa następujących kategorii roślin uprawnych:

- odmian regionalnych lub amatorskich zarejestrowanych w Krajowym Rejestrze,
  - odmian gatunków marginalnych zarejestrowanych w Krajowym Rejestrze, lub Wspólnym katalogu odmian roślin rolniczych,
  - rzadko uprawianych lub zagrożonych erozją genetyczną gatunków roślin rolniczych lub warzywnych, określonych w przepisach krajowych;
  - roślin zielarskich, które są rzadko uprawiane w Polsce lub występują w siedliskach naturalnych, dla których istnieje potrzeba wprowadzenia do uprawy celem zmniejszenia presji na naturalne zbiorowiska roślinne, określonych w przepisach krajowych.
4. W przypadku uprawy odmian określonych w pkt 1-2 w pierwszym i czwartym roku uprawy danej odmiany obowiązek uprawy z materiału siewnego kategorii kwalifikowany lub standard. W drugim, trzecim i piątym roku uprawy tej odmiany możliwa jest uprawa z materiału lub nasion uzyskanych ze zbioru w poprzednim roku.

Wariant 2. Wytwarzanie nasion lub materiału siewnego rzadkich gatunków lub odmian roślin

W ramach wariantu wspierane będzie wytwarzanie: (i) materiału siewnego odmian regionalnych lub amatorskich lub (ii) materiału siewnego odmian gatunków marginalnych lub (iii) nasion gatunków rzadko uprawianych lub zagrożonych erozją genetyczną określonych w przepisach krajowych.

Wymogi:

- 1) Obowiązek posiadania planu działalności rolnośrodowiskowej;
- 2) Obowiązek zachowania wszystkich trwałych użytków zielonych i elementów krajobrazu nieużytkowanych rolniczo stanowiących ostoje przyrody.

Wytwarzanie materiału siewnego odmian regionalnych, amatorskich i marginalnych wpisanych do Krajowego Rejestru

Obowiązek wytwarzania materiału siewnego:

- 1) odmian regionalnych lub amatorskich zarejestrowanych w Krajowym Rejestrze;
  - 2) odmian gatunków marginalnych zarejestrowanych w Krajowym Rejestrze, lub Wspólnym katalogu odmian roślin rolniczych,
- zgodnie z przepisami o nasiennictwie, (przy utrzymaniu czystości i tożsamości odmianowej, prowadzenie dokumentacji plantacji oraz wykonywanych zabiegów i uzyskanie świadectwa laboratoryjnego).

Wytwarzanie nasion rzadko uprawianych lub zagrożonych erozją genetyczną roślin rolniczych i warzywnych (gatunków określonych w przepisach krajowych)

Obowiązek wytwarzania nasion rzadko uprawianych lub zagrożonych erozją genetyczną gatunków roślin określonych w przepisach krajowych spełniających minimalne wymagania jakościowe (określone w przepisach krajowych) oraz posiadanie wyników badań laboratoryjnych potwierdzających spełnienie minimalnych wymagań jakościowych.

Wariant 3. Ogródki bioróżnorodności

W ramach wariantu wspierane będą ogródki zakładane w celach edukacji i promocji bioróżnorodności roślin uprawnych oraz na potrzeby własne. W ogródkach będzie prowadzona uprawa:

- 1) roślin przewidzianych do wsparcia w ramach wariantu 1,
- 2) roślin zielarskich określonych w przepisach krajowych,
- 3) roślin warzywnych, określonych w przepisach krajowych,
- 4) materiałów pozyskanych z kolekcji banków genów, w tym gatunków lub odmian uprawianych dawniej na terenie Polski.

Zalecane jest, aby przy zakładaniu ogródka bioróżnorodności uwzględniane były jednoroczne lub dwuletnie rośliny warzywne, rośliny strączkowe, rośliny cebulowe, zioła i rośliny przyprawowe, rośliny sadownicze i rośliny ozdobne.

Wymogi:

- 1) Obowiązek posiadania planu działalności rolnośrodowiskowej;
- 2) Obowiązek zachowania wszystkich trwałych użytków zielonych i elementów krajobrazu nieużytkowanych rolniczo stanowiących ostoje przyrody.
- 3) Założenie ogródka bioróżnorodności o powierzchni od 0,1 do 0,5 ha, złożonego z minimum 20 gatunków.
- 4) Utrzymanie ogródka bioróżnorodności przez 5 lat trwania zobowiązania;
- 5) W przypadku:
  - uprawy roślin przewidzianych do wsparcia w ramach wariantu 1, w pierwszym roku uprawa jest zakładana z materiału siewnego lub nasion;
  - uprawy roślin z materiału pozyskanego z kolekcji banku genów, w tym gatunków lub odmian uprawianych dawniej na terenie Polski, w pierwszym roku uprawa jest zakładana z materiału na podstawie protokołu przekazania nasion przez bank genów.
- 6) W kolejnych latach uprawa z materiału lub nasion uzyskanych ze zbioru w poprzednim roku. W okresie zobowiązania dopuszcza się zmianę składu gatunkowego lub liczby uprawianych gatunków, przy zachowaniu minimalnej liczby 20 gatunków;
- 7) Dopuszcza się dodanie nowych gatunków, odmian lub form w trakcie trwania zobowiązania przy zachowaniu zasad określonych w pkt. 5)
- 8) Zakaz stosowania herbicydów.

Interwencja „Wieloletnie pasy kwietne”

Wymogi:

- 1) Obowiązek posiadania planu działalności rolnośrodowiskowej;
- 2) Zakaz przekształcania trwałych użytków zielonych i obowiązek zachowania w gospodarstwie elementów krajobrazu nieużytkowanych rolniczo stanowiących ostoje przyrody;
- 3) Utrzymanie na działkach rolnych, będących gruntami ornymi, pasów kwietnych obsianych gatunkami rodzimych roślin zielnych (gatunki dziko rosnące oraz uprawne), określonymi w przepisach krajowych, o szerokości od 3 do 9 m i długości co najmniej 35 m. W przypadku utrzymywania na gruntach ornym więcej niż jednego pasa, odległość między pasami powinna wynosić co najmniej 50 m;
- 4) Wykorzystanie mieszanki roślin złożonej z co najmniej 10 gatunków o określonym udziale gatunków jednorocznych, dwuletnich i wieloletnich;
- 5) Wysiew mieszanki w terminie od 15 sierpnia do 31 października (w roku poprzedzającym rok rozpoczęcia realizacji zobowiązania) lub od 1 kwietnia do 15 maja w pierwszym roku realizacji zobowiązania; możliwy podsiew w miejscach wypadów roślin;
- 6) Koszenie 50% powierzchni pasa raz w roku w terminie od 30 września do 31 października z obowiązkiem usunięcia skoszonej biomasy (w tym zakaz pozostawiania rozdrobnionej biomasy); w dwóch kolejnych latach należy pozostawić nieskoszony inny fragment pasa;
- 7) Obowiązek zachowania istniejących drzew i krzewów w obrębie pasa;
- 8) W obrębie pasa zakazuje się:
  - przeorywania,
  - wypasu,
  - stosowania nawozów mineralnych i naturalnych,
  - stosowania osadów ściekowych,
  - stosowania środków ochrony roślin,
  - składowania obornika, siana, słomy lub odpadów,
  - wykorzystywania pasów jako dróg dojazdowych,
  - pozostawiania maszyn i urządzeń rolniczych.